

Mengukur Tahap Sokongan Sosial Keluarga, Rakan Sebaya dan Masyarakat Dalam Kalangan Penghuni Dadah yang Sedang Mendapatkan Rawatan Secara Sukarela di Klinik Cure and Care 1Malaysia

Loh Siew Lik¹

Abstract

This study aims to identify the profile, drug addict experience and measure social support family, friends and community among inmates undergoing drug treatment and rehabilitation volunteer at the Clinic Cure and Care 1Malaysia (1Malaysia C & C) Sg. Besi, Kuala Lumpur. Cross-sectional survey design quantitatively was used in the study. Quantitative data were analyzed by using SPSS and analyzed using descriptive analysis. The study sample consisted of 60 inmates who are undergoing treatment and rehabilitation volunteer at 1Malaysia Clinic C & C Sg. Besi, Kuala Lumpur. The instrument consists of five parts, demographics, drug use experience, family, peer and community support of respondents. This study showed that the majority of family support showed a moderate level of support to the high level of 65 percent to 32.7 percent. These findings give the impression that the respondents involved in this study had a good relationship with family members. The study further showed that the majority (76.7 percent) adolescents also shows a moderate to high level (13.3 percent) with their peers. This means that, most of the teens involved in the study had a close relationship with peers. Next, community support also achieves the same record of 78.3 percent of adolescents showed that public relations are a moderate to high (18.3 percent). Although this study showed positive results but there are still some respondents indicating support of family, friends and community is low. Thus, all three levels of support should be strengthened to assist respondents in the treatment and recovery process. High level of support from 'significant other' will reduce respondents' addiction in a short time.

Keywords: Social support, family, community.

Pengenalan

Dadah merupakan bahan kimia psikoaktif yang tidak digunakan dalam perubatan di mana penggunaannya adalah dilarang (AADK, 2005). Penyalahgunaan dadah kini telah menjadi satu masalah besar kepada negara, di mana pihak-pihak tertentu perlu bekerja keras untuk membasmi gejala yang semakin berleluasa ini. Pihak kerajaan juga telah mengeluarkan kos yang tinggi bagi membanteras masalah sosial yang berpunca daripada penyalahgunaan dadah yang semakin berleluasa dan membimbangkan pelbagai pihak. Pelbagai kempen dan program yang telah dilancarkan oleh pihak kerajaan bagi memberi kesedaran dan mendidik masyarakat tentang bahayanya dadah. Kempen dan program kesedaran tersebut juga merupakan salah satu usaha dalam membantu pertubuhan Agensi Anti Dadah Kebangsaan (AADK) serta pusat-pusat pencegahan dan pemulihan seperti Cure & Care Rehabilitation Centre (CCRC) dapat bergerak dengan baik.

Senario penagihan Malaysia mewujudkan penagih dadah yang terdiri daripada pelbagai tahap umur dan juga latar belakang yang berbeza. Kini, terdapat penagih yang terlibat dengan gejala penagihan dadah sejak kanak-kanak lagi. Menurut AADK (2013), statistik di Malaysia menunjukkan bahawa golongan belia lebih banyak terjebak dengan penyalahgunaan dadah. Laporan statistik menunjukkan pada tahun 2011 seramai 2841 orang dengan lingkungan umur 19 hingga 24 tahun telah mencatatkan jumlah penagih yang paling tinggi manakala tahun 2012 (1611 orang) dan 2013 (878 orang) mencatatkan umur 19 hingga 24 tahun merupakan jumlah penagih yang paling tinggi. Golongan belia ini harus diberikan perhatian agar mereka dapat menjadi pelapis kepada kepimpinan pada masa akan datang.

Banyak faktor yang menentukan sama ada usaha pemulihan penagihan dadah akan membuahkan kejayaan. Antaranya adalah profil penagih dadah, tenaga pakar yang mengusahakan rawatan dan motivasi penagih untuk pulih (Mahmood, Mohd Shuib, Lasimon, Muhamad Dzahir dan Rusli, 1999). Kini, pihak kerajaan telah mengambil inisiatif dalam membanteras masalah penyalahgunaan dadah dengan pelbagai program dengan menubuhkan pusat-pusat pemulihan secara sukarela seperti Klinik Cure & Care 1Malaysia (C & C 1Malaysia).

Objektif Kajian

Objektif umum kajian ini adalah untuk mengukur tahap sokongan sosial keluarga, masyarakat dan rakan sebaya dalam kalangan penghuni dadah yang sedang menjalani rawatan dan pemulihan dadah secara sukarela di Klinik Cure and Care 1 Malaysia.

Secara khusus, kajian ini dijalankan bertujuan untuk:

- 1) Mengenal pasti profil penghuni dadah yang sedang menjalani rawatan dan pemulihan secara sukarela di Klinik Cure and Care 1Malaysia.
- 2) Mengenal pasti pengalaman penagihan dadah dalam kalangan penghuni dadah yang sedang menjalani rawatan dan pemulihan secara sukarela di Klinik Cure and Care 1Malaysia.
- 3) Mengukur tahap sokongan sosial keluarga, masyarakat dan rakan sebaya dalam kalangan penghuni dadah yang sedang menjalani rawatan dan pemulihan secara sukarela di Klinik Cure and Care 1Malaysia.

Kajian Literatur

Klinik Cure & Care 1Malaysia

AADK telah melaksanakan anjakan berganda daripada pendekatan yang berbentuk paksaan, tidak sistematik dan berstruktur kepada pendekatan yang berinspirasi konsep terbuka, mesra, terapeutik, prihatin dan lebih sistematik serta berstruktur (AADK, 2013). Klinik C & C 1Malaysia ini mula ditubuhkan pada 1 Julai 2010 dan

dikuatkuasakan pada 1 Jun 2012. Klinik C & C 1Malaysia ini juga merupakan transformasi daripada Pusat Pemulihan Penagihan Narkotik (PUSPEN). Menurut AADK (2013), Klinik C & C 1Malaysia yang pertama kali ditubuhkan ialah di Sungai Besi, Kuala Lumpur dan juga merupakan Klinik C & C 1Malaysia yang terbesar di Malaysia. Kini, C & C 1Malaysia telah mencapai 12 buah klinik dimana ia terdapat di pelbagai negeri di Malaysia.

Perkhidmatan residen juga disediakan bagi menawarkan perkhidmatan untuk klien dalam tempoh satu hingga tiga bulan. Seterusnya, Klinik C & C 1Malaysia juga menyediakan rujukan dan nasihat kepada klien dan keluarga serta individu yang signifikan dengan klien. Sehubungan dengan perkhidmatan yang disediakan ini, kajian ini telah menumpukan kepada sistem sokongan sosial yang diterima oleh klien untuk pulih daripada penyalahgunaan dadah.

Sokongan Keluarga

Kajian oleh Abdullah (1993) menyatakan bahawa ahli-ahli keluarga terutamanya ibu bapa merupakan model tingkah laku yang amat berpengaruh ke atas diri anak-anak mereka. Hal ini dapat dikukuhkan lagi dengan dapatan hasil kajian oleh Ruhani Abdullah & Nor (2013) yang menyatakan bahawa penghuni PUSPEN telah menceritakan perasaan gembira, seronok, serta sedih dan terharu apabila menerima kunjungan orang yang signifikan iaitu keluarganya. Mereka juga mengharapkan ahli keluarga memahami serta memberi sokongan kepada mereka semasa sesi rawatan dan pemulihan tersebut.

Sokongan Rakan Sebaya

Kajian tentang rakan sebaya telah dilakukan oleh beberapa pengkaji, antara kajian yang dilakukan oleh Fauziah dan Ibrahim (2010) yang mendapati bahawa rakan sebaya mampu memberikan impak yang kuat kepada diri responden untuk pulih daripada menggunakan dadah. Hasil kajian tersebut mendapati bahawa terdapat 55 peratus penagih menganggap bahawa rakan sebaya merupakan tempat untuk mereka mengadu apabila menghadapi sesuatu masalah.

rakan sebaya juga merupakan antara individu yang penting sebagai seorang pendengar yang setia untuk berbincang dan membantu mengatasi masalah yang dihadapi oleh rakan mereka. Hasil kajian ini dilihat selari dengan Laporan Penyelidikan (2009) yang melaporkan bahawa remaja lebih mempercayai dan memahami maklumat yang disampaikan dan aktiviti yang dicituskan oleh rakan sebaya boleh mewujudkan satu norma baru di kalangan mereka sendiri.

Sokongan masyarakat sekeliling dapat meningkatkan keyakinan sendiri bekas penagih untuk menahan diri daripada melibatkan diri dalam penyalahgunaan dadah. Hasil kajian oleh Fauziah, Mansor, Bahaman & Mohammad, (2008) yang mendapati bahawa salah satu faktor penyumbang kepada penagihan semula adalah kurang penerimaan daripada ahli masyarakat terhadap golongan ini.

Implikasinya menunjukkan bahawa perlunya aktiviti pemulihan dalam masyarakat agar penerimaan terhadap golongan bekas penagih dapat ditingkatkan. Masyarakat perlu mengubah pemikiran masing-masing dengan tidak menghukum seseorang berdasarkan sejarah hidup individu tersebut. Masyarakat juga perlu bersedia untuk membimbing bekas penagih supaya mereka tidak kembali menagih dadah.

Metodologi Kajian

Kajian ini merupakan kajian berbentuk survei. Kajian berbentuk survei ini merupakan satu kaedah pengumpulan maklumat atau data mengenai sesuatu populasi dengan hanya mengutip maklumat daripada sebahagian populasi berkenaan.

Instrumen kajian ini adalah dengan menggunakan set soal selidik yang terdiri daripada lima (5) bahagian utama untuk tujuan mendapatkan data kajian seperti berikut:

- 1) **Bahagian 1** : Demografi responden
- 2) **Bahagian 2** : Pengalaman penggunaan dadah oleh responden
- 3) **Bahagian 3** : Hubungan responden dengan sokongan keluarga
- 4) **Bahagian 4** : Sokongan daripada rakan sebaya terhadap responden
- 5) **Bahagian 5** : Responden dan sokongan masyarakat di sekeliling

Populasi bagi kajian ini adalah terdiri daripada semua penghuni yang sedang menjalani rawatan dan pemulihan dadah secara sukarela di Klinik Cure & Care 1Malaysia di Sg. Besi, Kuala Lumpur manakala sampel kajian adalah terdiri daripada 60 orang daripada populasi kajian.

Prosedur Persampelan

Dalam kajian ini, pemilihan responden adalah menggunakan kaedah persampelan bertujuan (purposive sampling). Kaedah ini digunakan kerana ianya lebih mudah. Menerusi persampelan bertujuan juga, penyelidik boleh menggunakan pertimbangan sendiri untuk memilih responden dan mereka hanya memilih responden yang paling sesuai dengan tujuan kajian.

Kaedah Pengumpulan Data

Dalam kajian ini terdapat dua kaedah utama yang digunakan dalam proses pengumpulan data iaitu seperti berikut:-

- i. Melalui borang soal selidik
Soal selidik merujuk kepada satu set soalan atau item dalam bentuk tulisan. Ia merupakan alat yang dibentuk secara khusus untuk mengumpul maklumat bagi tujuan menganalisis dan mendapatkan jawapan kepada persoalan kajian. Dalam kajian ini, borang soal selidik yang digunakan

adalah berbentuk skala Likert iaitu (1) sangat tidak setuju, (2) tidak setuju, (3) setuju, (4) sangat setuju. Soal selidik ini terbahagi kepada lima bahagian yang utama iaitu Bahagian I berkaitan dengan latar belakang responden, Bahagian II berkaitan dengan pengalaman penagih dalam penyalahgunaan dadah, Bahagian III berkaitan dengan tahap sokongan keluarga dalam kalangan penghuni dadah yang mengikuti rawatan sukarela di Klinik Cure & Care 1Malaysia Sg Besi, Kuala Lumpur, Bahagian IV berkaitan dengan tahap sokongan rakan sebaya manakala Bahagian V pula berkaitan dengan tahap sokongan masyarakat sekeliling.

- ii. Melalui bahan-bahan bertulis
Pengumpulan data untuk tujuan kajian ini bukan hanya bergantung kepada soalan soal selidik semata-mata tetapi turut menggunakan bahan-bahan rujukan sokongan lain bagi mengukuhkan lagi dapatan kajiannya. Antara lainnya dengan menggunakan bahan-bahan bertulis seperti buku-buku, artikel, jurnal serta keratan-keratan akhbar yang berkaitan dengan kajian.

Analisis Data

Kajian ini menggunakan analisis deskriptif bagi menganalisis data yang diperolehi daripada set soalan soal selidik. Analisis deskriptif menurut Chua (2006) merupakan statistik yang digunakan untuk menghuraikan ciri-ciri variabel dalam kajian. Analisis deskriptif ini juga adalah bagi menjawab ketiga-tiga objektif kajian yang dinyatakan.

Hasil Kajian

Profil Demografi Responden

Profil demografi responden dalam kajian ini meliputi perbincangan tentang umur, etnik, agama, status perkahwinan, taraf pendidikan dan pekerjaan responden yang sedang menjalani rawatan secara sukarela di Klinik Cure and Care 1Malaysia.

i. Umur

Hasil kajian mendapati umur minimum responden yang terlibat dalam kajian ini ialah 15 tahun. Manakala umur maksimum responden adalah berumur 56 hingga 65 tahun. Hasil kajian menunjukkan majoriti responden yang terlibat dalam kajian ini berumur 26 hingga 35 tahun iaitu seramai 21 orang (35%). Sementara responden yang berumur 36 hingga 45 tahun pula merupakan jumlah kedua tertinggi iaitu seramai 19 orang (31.7%) daripada 60 orang responden yang terlibat dalam kajian. Seterusnya, kajian ini juga mendapati seramai sembilan orang responden (15%) yang berumur 46 hingga 55 tahun dan lapan orang responden (13.3%) yang berumur 15 hingga 25 tahun juga terlibat dalam kajian. Manakala terdapat seramai tiga orang responden (5%) yang terlibat dalam kajian ini adalah berumur 56 hingga 65 tahun dan menunjukkan jumlah yang paling sedikit.

ii. **Etnik**

Majoriti responden yang terlibat dalam kajian ini terdiri daripada etnik Melayu iaitu seramai 48 orang responden (80%). Manakala lain-lain etnik hanya seorang (1.7%) dan merupakan jumlah minimum yang terlibat dalam kajian. Selebihnya adalah terdiri daripada etnik India iaitu seramai enam orang responden (10%) dan etnik Cina seramai lima orang (8.3%). Secara keseluruhannya kajian ini menunjukkan etnik Melayu merupakan golongan yang paling tinggi yang terlibat dalam kajian ini dan sedang menjalani rawatan dan pemulihan secara sukarela di Klinik C & C 1Malaysia Sg. Besi, Kuala Lumpur.

iii. **Agama**

Kategori agama dalam kajian ini terbahagi kepada lima iaitu agama Islam, Buddha, Kristian, India dan lain-lain. Hasil kajian ini menunjukkan sejumlah responden yang beragama Islam merupakan golongan majoriti iaitu seramai 48 orang (80%) yang terdiri daripada etnik Melayu. Kumpulan agama yang kedua tertinggi pula adalah mereka yang beragama Kristian iaitu seramai enam orang responden (10%) dan terdiri daripada tiga orang etnik Cina dan tiga orang etnik India. Manakala agama Buddha, Hindu dan lain-lain mencatatkan jumlah responden yang sama iaitu seramai dua orang responden (3.3%). Kajian ini mendapati agama Buddha, Hindu dan lain-lain juga mencatatkan jumlah responden yang paling sedikit dalam kalangan 60 orang responden yang terlibat dalam kajian.

iv. **Status perkahwinan**

Bagi taburan status perkahwinan, hasil kajian mendapati seramai 35 orang responden (58.3%) yang terlibat dalam kajian ini adalah berstatus bujang. Manakala bagi responden yang sudah berkahwin dan berstatus duda pula mencatatkan jumlah responden yang sama iaitu seramai 12 orang (20%) responden. Ini bermakna terdapat seramai 12 orang responden yang terlibat dalam kajian ini telah berkahwin dan berkeluarga manakala 12 orang responden lagi telah berkahwin dan bercerai. Hanya terdapat seorang responden (1.7%) sahaja yang berstatus janda yang terlibat dalam kajian ini. Hasil kajian juga mendapati responden yang berstatus bujang telah mencatatkan jumlah yang tertinggi dalam kalangan responden yang terlibat dalam kajian.

v. **Taraf pendidikan tertinggi responden**

Responden yang memperolehi kelulusan SPM/MCE/SPMV mencatatkan bilangan yang paling tinggi iaitu seramai 20 orang responden (33.3%). Responden yang berkelulusan SRP/LCE/PMR pula mencatatkan jumlah kedua tertinggi iaitu seramai 18 orang responden (30%). Manakala responden yang mempunyai kelulusan diperingkat STP/HSC/STPM adalah seramai lima orang responden (8.3%) dan sijil kemahiran pula adalah seramai empat orang responden (6.7%). Bagi responden yang berkelulusan sekolah rendah, Diploma dan Ijazah pula masing-masing mencatatkan jumlah responden yang sama iaitu seramai tiga orang responden (5%). Selebihnya adalah terdiri daripada responden yang tidak bersekolah dan

berkelulusan pendidikan lain-lain dimana masing-masing mencatatkan jumlah responden yang sama iaitu seramai dua orang (3.3%). Secara keseluruhannya dapat dinyatakan bahawa responden yang terlibat dalam kajian ini majoritinya adalah terdiri daripada responden yang berkelulusan di peringkat sekolah menengah.

vi. Pekerjaan Responden Sebelum ini

Dari segi latar belakang pekerjaan responden yang terlibat dalam kajian ini pula, mencatatkan responden yang mempunyai pekerjaan tetap dan bekerja sambil adalah jumlah yang tertinggi. Responden yang mempunyai pekerjaan tetap dan bekerja sambil adalah seramai 20 orang responden (33.3%). Manakala selebihnya terdiri daripada responden yang tidak bekerja iaitu seramai 16 orang responden (26.7%) dan empat orang responden (6.7%) lagi adalah pelajar.

Pengalaman Penggunaan Dadah

Pengalaman penggunaan dadah ini meliputi perkara seperti umur mula menagih dadah, tempoh penagihan dadah, kekerapan masuk ke pusat pemulihan, sumber bekalan dadah, kekerapan mengambil dadah dalam tempoh seminggu dan jenis-jenis dadah yang pernah digunakan oleh responden.

i. Umur responden mula mengambil dadah

Hasil kajian ini menunjukkan taburan umur mula mengambil dadah dalam kalangan 60 orang responden yang terlibat dalam kajian. Maklumat yang diperolehi menunjukkan umur minimum responden mula terjebak dalam penyalahgunaan dadah adalah ketika berumur 12 tahun, manakala umur maksimum adalah 33 tahun ke atas. Berdasarkan Rajah 4.3.1 tersebut, dapat dirumuskan bahawa majoriti iaitu 34 orang responden (56.7%) yang berumur 12 hingga 18 tahun mula terlibat dalam penyalahgunaan dadah. Manakala selebihnya mula berjinak-jinak menggunakan dadah sejak mereka berumur dalam lingkungan 19 hingga 25 tahun iaitu seramai 18 orang responden (30%), 33 hingga 39 tahun seramai lima orang responden (8.3%) dan 26 hingga 32 tahun seramai tiga orang responden (5%).

ii. Tempoh penagihan dadah responden

Hasil kajian mendapati tempoh penagihan dadah paling lama bagi responden yang terlibat dalam kajian ini adalah selama 36 tahun ke atas. Manakala tempoh penagihan yang paling singkat adalah selama dua tahun. Rajah 4.3.2 menunjukkan tempoh penagihan antara 16 hingga 20 tahun merupakan tempoh masa penagihan yang paling tinggi dicatatkan dalam kalangan responden iaitu 17 orang (28.3%). Manakala selebihnya adalah terdiri daripada tempoh penagihan selama 11 hingga 15 tahun iaitu 11 orang responden (18.3%), satu hingga lima tahun dan 21 hingga 25 tahun mempunyai jumlah responden yang sama iaitu seramai sembilan orang responden (15%), enam hingga 10 tahun pula adalah tujuh orang responden

(11.7%), 26 hingga 30 tahun seramai empat orang responden (6.7%), 31 hingga 35 tahun seramai dua orang (3.3%) dan 36 hingga 40 tahun pula mencatatkan responden paling sedikit iaitu hanya seorang responden (1.7%) sahaja.

iii. Kekerasan kemasukan responden ke Klinik Cure & Care 1Malaysia Sg. Besi, Kuala Lumpur

Seramai 42 orang responden (70%) mengakui bahawa mereka tidak pernah menerima rawatan dan pemulihan di Klinik C & C 1Malaysia sebelum ini (pertama kali). 42 orang responden tersebut juga merupakan jumlah majoriti daripada 60 orang responden yang terlibat dalam kajian. Manakala selebihnya, responden mengakui bahawa mereka pernah masuk ke Klinik C & C 1Malaysia sebanyak dua kali iaitu seramai 11 orang responden (18.3%), tiga kali seramai empat orang responden (6.7%), empat kali seramai dua orang responden (3.3%) dan hanya seorang sahaja responden mengakui kerap masuk ke Klinik C & C 1Malaysia iaitu sebanyak lima kali.

iv. Penerimaan rawatan responden di pusat rawatan dan pemulihan yang lain

Majoriti iaitu 33 orang responden (55%) mengakui pernah menerima rawatan di pusat rawatan pemulihan dadah di tempat lain. Manakala bagi responden yang tidak pernah menerima rawatan di pusat pemulihan dadah lain pula adalah seramai 27 orang responden (45%). Keseluruhannya, hasil kajian menunjukkan bahawa hampir separuh daripada 60 orang responden kajian ini mengakui tidak pernah menerima rawatan di pusat pemulihan dadah di tempat lain.

v. Sumber bekalan dadah

Majoriti responden iaitu 36 orang (60%) mengaku bahawa mereka memperoleh bekalan dadah daripada pengedar. Manakala seramai 33 orang responden (55%) orang lagi mengaku telah memperoleh bekalan dadah daripada penjual runcit atau dipanggil 'pusher' dalam kalangan penagih dadah, seramai 15 orang responden (25%) lagi telah mendapatkan bekalan dadah daripada rakan dan hanya seorang responden (1.7%) sahaja yang mendapatkan bekalan dadah daripada sumber-sumber lain. Keadaan ini menggambarkan bahawa terdapat pelbagai cara yang digunakan oleh responden kajian ini bagi mendapatkan bekalan dadah.

vi. Kekerasan pengambilan dadah dalam seminggu

Majoriti iaitu 38 orang responden (63.3%) telah mengambil dadah setiap hari dalam tempoh seminggu. Manakala penggunaan dadah melebihi dua kali dalam sehari bagi tempoh seminggu mencatatkan jumlah responden seramai 11 orang (18.3%) dan dua kali dalam sehari iaitu seramai empat orang responden (6.7%). Selebihnya terdapat seramai enam orang responden (10%) telah dikenalpasti terdiri daripada responden yang mengambil dadah selang sehari dalam masa seminggu dan lain-lain iaitu apabila perlu sahaja mencatatkan seorang responden (1.7%) sahaja.

vii. Jenis-jenis dadah yang digunakan

Kajian ini mendapati responden terlibat dengan pelbagai jenis dadah seperti heroin, morfin, candu, syabu, amfetamin, ganja dan lain-lain jenis dadah. Daripada jumlah keseluruhan responden seramai 60 orang tersebut, seramai 49 orang responden (81.7%) membuat pendedahan bahawa mereka telah menggunakan dadah jenis heroin. Ini menunjukkan bahawa heroin merupakan dadah utama yang diambil oleh kebanyakan responden yang terlibat dalam kajian ini. Manakala seramai 42 orang responden (70%) pula telah menggunakan dadah jenis syabu, ganja seramai 33 orang (55%), penggunaan amfetamin dan morfin mencatatkan jumlah responden yang sama iaitu seramai 18 orang responden (30%) dan candu sebanyak dua orang responden (3.3%) sahaja. Lain-lain jenis dadah juga turut digunakan oleh responden seperti ketum, pil kuda, erramin dan ecstasy dengan catatan seramai lapan orang responden (13.3%) daripada 60 orang responden yang terlibat dalam kajian ini.

Tahap sokongan keluarga dalam kalangan penghuni dadah yang sedang menjalani rawatan secara sukarela di Klinik Cure and Care 1Malaysia Sg. Besi, Kuala Lumpur

Kajian terhadap sokongan keluarga dalam kalangan responden adalah penting untuk mengenal pasti tahap sokongan kasih sayang yang responden terima daripada ahli keluarga. Kajian yang dilakukan oleh Lasimon (2007), mendapati hubungan yang baik dengan ahli keluarga adalah penting bagi proses pemulihan serta pencegahan penagih daripada *relaps*. Dalam kajian ini, sokongan daripada keluarga yang merujuk kepada ahli keluarga yang terdiri daripada suami atau isteri, ibu bapa, anak lelaki, anak perempuan, abang, kakak dan adik kepada responden yang sedang menjalani rawatan dan pemulihan secara sukarela di Klinik C & C 1Malaysia.

Jadual 4.4.1 menunjukkan tahap sokongan keluarga responden. Hasil kajian mendapati, seramai 39 orang daripada 60 orang responden menunjukkan tahap sokongan keluarga yang tinggi. Hasil kajian ini memberi gambaran bahawa remaja yang terlibat dalam kajian ini mempunyai tahap sokongan kekeluargaan yang baik dengan keluarga mereka.

Jadual 4.4.1: Taburan Tahap Sokongan Keluarga Responden Klinik C & C 1Malaysia

Sokongan Keluarga	N=60	Peratus (%)	Standard Deviation	Min
Rendah	2	3.3		
Sederhana	39	65.0	0.524	2.283
Tinggi	19	31.7		
JUMLAH	60	100.0		

Nota: Rendah (0 hingga 22) , Sederhana (22.1 hingga 33), Tinggi (33.1 hingga 44)

Kajian ini mendapati majoriti responden (95 peratus) memperoleh sokongan yang baik daripada keluarga untuk berhenti daripada terus menagih dadah (item 1). Hasil kajian ini diperkukuhkan lagi oleh kajian yang dilakukan Ruhani et al. (2013) yang menyatakan penagih dadah mengharapkan ahli keluarga memahami serta memberi sokongan kepada mereka semasa sesi rawatan dan pemulihan tersebut.

Tahap sokongan rakan sebaya dalam kalangan penghuni dadah yang sedang menjalani rawatan secara sukarela di Klinik Cure and Care 1Malaysia Sg. Besi, Kuala Lumpur

Dalam kajian ini, sokongan rakan sebaya merujuk kepada rakan-rakan responden sama ada yang sedang menjalani rawatan dan pemulihan di Klinik C & C 1Malaysia dan juga rakan-rakan yang berada di luar Klinik C & C 1Malaysia.

Jadual 4.5.1 menunjukkan majoriti responden (76.7 peratus) menunjukkan tahap sokongan rakan sebaya yang sederhana ke tahap yang tinggi iaitu 13.3 peratus. Ini bermakna sebahagian besar responden yang terlibat dalam kajian ini memperoleh sokongan yang baik daripada rakan. Walaubagaimanapun, kajian ini juga mendapati 10 peratus daripada 60 orang responden mempunyai tahap sokongan rakan yang rendah.

Jadual 4.5.1: Jadual Taburan Tahap Sokongan Rakan Sebaya Responden di Klinik C & C 1Malaysia

Sokongan Rakan Sebaya	N=60	Peratus (%)	Standard Deviation	Min
Rendah	6	10.0		
Sederhana	46	76.7	0.486	2.033
Tinggi	8	13.3		
JUMLAH	60	100		

Nota: Rendah (0 hingga 20), Sederhana (20.1 hingga 30), Tinggi (30.1 hingga 40)

Dapatan kajian ini mendapati 68.3 peratus daripada 60 orang responden mengakui bahawa mereka mempunyai hubungan dan pertalian yang rapat dengan rakan sebaya. Hal ini disebabkan majoriti responden bergantung kepada rakan-rakan untuk mendapatkan sokongan emosi dan juga semangat dalam diri untuk menjalani kehidupan seperti biasa. Dapatan kajian ini juga selari dengan hasil kajian yang dilakukan oleh Fauziah dan Ibrahim, (2010) yang menyatakan bahawa rakan sebaya mampu memberikan impak yang kuat kepada responden untuk pulih daripada penyalahgunaan dadah. Selain itu, hasil kajian ini juga menunjukkan sebanyak 76.7 peratus responden mengakui bahawa rakan-rakan sebaya mempunyai pandangan yang sama terhadap apa yang mereka fikirkan.

Tahap sokongan masyarakat dalam kalangan penghuni dadah yang sedang menjalani rawatan secara sukarela di Klinik Cure and Care 1Malaysia Sg. Besi, Kuala Lumpur

Dalam kajian ini, masyarakat merujuk kepada orang awam yang berada di sekeliling responden iaitu jiran tetangga, majikan, ketua kampung, saudara-mara dan lain-lain lagi. Sokongan masyarakat sekeliling terhadap responden dapat mempengaruhi diri responden untuk lebih bersemangat dalam memulihkan diri mereka daripada terus terjerbak dalam penyalahgunaan dadah. Hal ini dapat dikaitkan dengan kajian yang dijalankan oleh David (2012) yang mendapati bahawa masyarakat berperanan penting dalam menyokong pemulihan individu daripada penyalahgunaan dadah.

Jadual 4.6.1 menunjukkan tahap sokongan masyarakat yang diterima oleh responden kajian ini. Dapatan kajian mendapati tahap sokongan masyarakat bagi keseluruhan responden berada di tahap yang positif. Majoriti responden (78.3 peratus) mempunyai tahap sokongan masyarakat yang sederhana ke tahap yang tinggi (18.3%). Manakala hanya 3.3 peratus responden sahaja yang mempunyai tahap sokongan masyarakat yang rendah.

Jadual 4.6.1: Jadual Taburan Tahap Sokongan Masyarakat Sekeliling Responden di Klinik C & C 1Malaysia

Sokongan Masyarakat Sekeliling	N=60	Peratus (%)	Standard Deviation	Min
Rendah	2	3.3		
Sederhana	47	78.3	0.444	2.150
Tinggi	11	18.3		
JUMLAH	60	100		

Nota: Rendah (0 hingga 16) , Sederhana (16.1 hingga 24), Tinggi (24.1 hingga 32)

Secara keseluruhannya, kajian ini mendapati walaupun terdapat masyarakat yang sukar menerima golongan ini dalam kehidupan mereka tetapi kebanyakan masyarakat juga cuba untuk membantu dan memberikan sokongan kepada responden untuk bebas daripada dadah. Hasil kajian ini juga menunjukkan majoriti daripada 60 orang responden menunjukkan tahap sokongan keluarga, rakan sebaya dan masyarakat yang sederhana kepada tinggi. Ini menunjukkan bahawa responden tersebut mempunyai tahap sokongan sosial yang positif.

RUMUSAN

Sokongan keluarga, rakan sebaya dan masyarakat merupakan aset terpenting dalam memotivasikan penagih dadah sukarela agar bebas daripada relaps. Sokongan yang sering diperlukan oleh penagih sukarela adalah dari segi kata-kata semangat, sentuhan kasih sayang daripada significant other, penghormatan, penghargaan dan pelbagai lagi sokongan yang berunsurkan nilai-nilai murni.

Hasil kajian menunjukkan majoriti responden kajian ini mempunyai tahap sokongan keluarga, rakan sebaya dan masyarakat yang positif iaitu pada tahap sederhana. Walaupun kajian menunjukkan responden mempunyai tahap sokongan yang positif, pihak-pihak tertentu perlu memperkasakan lagi tahap sokongan golongan penagih sukarela agar mereka rasa diperlukan dan dihargai. Sokongan yang diberikan juga membolehkan penagih dadah meningkatkan keyakinan diri dan kestabilan emosi bagi membebaskan diri daripada penyalahgunaan dadah. Hubungan yang baik daripada kumpulan sokongan ini dapat menyedarkan diri penagih sukarela bahawa mereka masih lagi diperlukan dan memberikan sumbangan kepada masyarakat dan negara. Kepentingan kumpulan sokongan ini perlu dibentuk secara meluas dan diperkukuhkan di seluruh negara. Ahli keluarga, rakan sebaya dan masyarakat perlu bersikap penyayang dan sanggup memberikan sepenuh sokongan dan dorongan dalam menghapuskan relaps dalam kalangan penagih sukarela. Kejayaan penagih sukarela boleh dikatakan banyak bergantung kepada dorongan dan sokongan daripada keluarga, rakan sebaya dan masyarakat.

Oleh itu, beberapa cadangan sebagai penambahbaikan disarankan kepada pihak-pihak tertentu untuk meningkatkan tahap sokongan penagih sukarela berdasarkan hasil kajian ke atas 60 orang responden di Klinik C & C 1Malaysia, Sg. Besi, Kuala Lumpur.

Rujukan

- Abdullah Al-Hadi. 1993. Faktor-faktor Keluarga dan Tingkahlaku Penyalahgunaan Dadah: Satu Kajian Perbandingan antara Penyalahgunaan Dadah dengan Buku Penyalahguna Dadah. *Pertanian J. Soc. Sci & Hum.* 1(1): 41-55
- Agensi Antidadah Kebangsaan (AADK). 2005. Dadah: Apa Anda Perlu Tahu. Kuala Lumpur: Delmu (Malaysia) Sdn Bhd.
- Agensi Anti Dadah Kebangsaan (AADK). 2013. Kuala Lumpur. Laporan dadah 2013
- Chua Yan Piaw. 2006. *Kaedah dan Statistik Penyelidikan*: Kaedah Pendidikan. Kuala Lumpur: McGraw Hill.
- David Casey. 2012. A Fresh Approach to Drugs. The Final Report of The UK Drug Policy Commission
- Fauziah Binti Ibrahim Dan Ibrahim Mat Nawi. 2010. Analisis Hubungan Rakan Sebaya Dengan Penyalahgunaan Dadah Dalam Kalangan Belia Dadah Melayu: Satu Kajian Preliminari. Prosiding 'Seminar Pembangunan Modal Insan 2010'
- Fauziah Ibrahim, Mansor Abu Talib, Bahaman Abu Samah, Dan Mohammad Shatar Sabran. 2008. Sokongan Keluarga Dan Kecenderungan Penagih Relaps Dalam Kalangan Penagih Dadah Di Malaysia. *Malaysian Journal Of Social Policy And Society, Volume 5*
- Laporan Penyelidikan. 2009. Dadah Dan Masyarakat Pembangunan Instrumen Petunjuk Awal Ketagihan Dadah Dikalangan Remaja Dan Rangka Pemulihbaikan Mengikut Tahap Kritikal.

- Lasimon, M. 2007. Intervensi dan Peranan Kaunselor untuk menjana Kepulihan Klien Sepanjang Hayat. *Jurnal Antidadah Malaysia*, 1, Jun 2007.
- Mahmood Nazar Mohamad, Mohd Shuib Che Din, Lasimon Matokrem, Muhamad Dzahir Kasa Dan Rusli Ahmad. 1999. Penagihan Dadah Dan Residivisme: *Aspek Psikososial Dan Persekitaran*. Kedah: Pusat Penyelidikan dan Perundingan, Universiti Utara Malaysia.
- Ruhani Mat Min, Abdullah Mohamed , Nor Ezdianie Omar. 2013. Keperibadian Dan Sokongan Sosial Penghuni Puspem: Implikasi Terhadap Program Pemulihan. Jabatan Psikologi Dan Kaunseling, Fakulti Pembangunan Sosial, Universiti Malaysia Terengganu